

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Š. R.**, bývajúceho v M., zastúpeného JUDr. V. J., advokátom so sídlom v Ž., proti žalovanej **R.**, so sídlom v Ž., **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 8 C 35/2003, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. marca 2009 sp. zn. 7 Co 266/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 25. marca 2009 sp. zn. 7 Co 266/2008 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom z 11. septembra 2008 č.k. 8 C 35/2003-99 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi do 3 dní náhradu škody vo výške 114 126 Sk spolu s 13 % ročným úrokom z omeškania od 1. februára 2003 do zaplatenia a vo zvyšku (po žalobcom požadovanú sumu 137 800 Sk) žalobu zamietol. Rozhodol tiež o náhrade trov konania. Vychádzal z toho, že 30. decembra 2000 žalovaná (ako prenajímateľka) a žalobca (ako nájomca) uzavreli nájomnú zmluvu na dobu od 1. januára 2001 do 31. decembra 2002, predmetom ktorej bol súbor hnutel'ných a nehnuteľných vecí objektu „N. trhovisko.“ (ďalej len „nájomná zmluva“). V nájomnej zmluve bol tento súbor špecifikovaný a v zmysle čl. I ods. 1 písm. f/ mali byť jeho súčasťou aj 3 kovodrevené kiosky typ E., pri preberaní predmetu nájmu 27. januára 2001 bol ale žalobcovi fyzicky odovzdaný len jeden z nich, druhý mu bol sprístupnený v máji 2001 a tretí mu vôbec nebol odovzdaný. Na strane žalobcu, ktorý v rámci svojich podnikateľských aktivít dával do podnájmu trhovníkom kovové i drevokovové kiosky v objekte „N. Trhovisko.“, došlo uvedeným postupom žalovanej k vzniku škody – ušlému zisku (§ 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Podľa právneho

názoru súdu prvého stupňa žalovaná nedôvodne vznesla námietku premlčania žalobou uplatneného práva. Ušlý zisk určil súd na základe výsledkov dokazovania vo výške 114 126 Sk. Pokiaľ sa žalobca domáhal zaplataenia tejto sumy, považoval súd prvého stupňa jeho žalobu za opodstatnenú, vo zvyšnej časti ale nedôvodnú žalobu zamietol. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na § 142 ods. 2 O.s.p.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Žiline rozsudkom z 25. marca 2009 sp. zn. 7 Co 266/2008 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorou bolo žalobe vyhovené, zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalovanej nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že na základe skutkových zistení súdu prvého stupňa dospel k odlišným právnym záverom, než na ktorých spočíva prvostupňové rozhodnutie. Podľa jeho právneho názoru sa výška požadovanej náhrady ušlého zisku mohla odvíjať len od sumy, ktorú by mohol získať žalobca od trhovníkov v prípade, že by mu boli kiosky typu E. vydané a on by ich dal trhovníkom do podnájmu. Podnájom však mohol s nimi dohodnúť len ak by zmluva o nájme bola platne uzavretá – len nájomca je totiž oprávnený dať prenajatú vec do podnájmu. Z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa odvolací súd vyvodil, že žalovaná v čase uzavretia nájmovej zmluvy nemohla dať žalobcovi do nájmu kiosky typu E., lebo boli v tom čase ešte v nájme tretích osôb. V časti týkajúcej sa týchto kioskov je preto nájomná zmluva absolútne neplatná z dôvodu počiatočnej (právnej) nemožnosti plnenia v zmysle § 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 41 Občianskeho zákonníka). Na tomto základe odvolací súd dospel k záveru, že žalobca sa neopodstatnene domáha náhrady ušlého zisku. So zreteľom na to sa ani nezaoberal otázkou premlčania žalobou uplatneného práva. Výrok o trovách konania odôvodnil poukazom na § 224 ods. 1 a 2 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a § 150 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Uviedol, že napadnuté rozhodnutie bolo vydané v konaní postihnutom procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (§ 241 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) a tiež tzv. inou vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. a že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Dovolateľ za vecne správne označil prvostupňové rozhodnutie. Odvolací súd mu odňal možnosť pred súdom konať tým, že vec prejednal bez nariadenia pojednávania a že svoje odlišné právne závery vyvodil zo skutkových zistení súdu prvého stupňa tak, že žalobca pri tom nemal možnosť vyjadriť sa k novému právnemu posúdeniu veci a ani navrhnuť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. V danom prípade

otázka prípadnej neplatnosti nájomnej zmluvy (§ 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka), ktorú akcentoval pri rozhodovaní odvolací súd, nebola na súde prvého stupňa predmetom osobitného posudzovania – platnosť tohto právneho úkonu nebola sporná a nikto z účastníkov ju nenamietal. Pokiaľ preto odvolací súd dospel k záveru o jej čiastočnej neplatnosti, mal rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Odvolací súd ale takto nepostupoval. Tým, že svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, odňal žalobcovi možnosť podať riadny opravný prostriedok a domáhať sa preskúmania správnosti (novo zaujatého) právneho záveru na inštančne vyššom súde. Dovolateľ ďalej poukázal na to, účinnosť nájomnej zmluvy bola dohodnutá dňom 1. januára 2001. Jej neplatnosť nemôže preto zakladať skutočnosť, že sporné kiosky boli ešte 30. decembra 2000 v nájme tretích osôb. Ide o to, že právny vzťah nájmu týchto kioskov, ktorý bol založený skôr uzavretou zmluvou medzi žalovanou a týmito tretími osobami zanikol 31. decembra 2000; navyše, podľa názoru žalobcu možno mať pochybnosti o platnosti tohto právneho úkonu uvedených subjektov. Záver odvolacieho súdu o počiatkovej nemožnosti plnenia a z toho vyplývajúcej čiastočnej neplatnosti nájomnej zmluvy je preto úplne neopodstatnený. Pokiaľ z neho odvolací súd vychádzal, spočíva jeho zmeňujúci rozsudok na nesprávnom právnom posúdení veci. Zo všetkých týchto dôvodov žalobca žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozsudku, ktorý možno napadnúť dovolaním (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok

nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody neposudzuje dovolací súd iba podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

1. Vzhľadom na obsah dovolania, ale tiež zákonnú povinnosť dovolacieho súdu vyplývajúcu z § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. skúmal dovolací súd, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, v ktorom došlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. O vadu v zmysle tohto ustanovenia ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a žiadna z nich nevyšla v dovolacom konaní najavo.

S prihliadnutím na obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či bola žalobcovi postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. treba rozumieť procesne nesprávny postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

1. 1. K námietke žalobcu, v rámci ktorej vyvodzuje existenciu vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. zo skutočnosti, že odvolací súd vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania, dovolací súd uvádza, že tento postup odvolacieho súdu má oporu v zákone. Odvolanie bolo v danom prípade podané 27. októbra 2009. Podľa ustanovenia § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a O.s.p. bez nariadenia pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. V zmysle § 214 ods. 2 O.s.p. v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Zo spisu nevyplýva, že by išlo o prípad, v ktorom by odvolací súd bol povinný nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie (§ 214 ods. 1 O.s.p.); odvolaciemu súdu preto nemožno vytýkať, že postupoval podľa § 214 ods. 2 O.s.p.

1. 2. V zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

V preskúvanom prípade odvolací súd dospel k záveru, že na vec sa vzťahujú ustanovenia § 37 ods. 2 a § 41 Občianskeho zákonníka, ktoré súd prvého stupňa neaplikoval. Z dovolaním napadnutého rozsudku vyplýva, že odvolací súd považoval predmetné ustanovenia za rozhodujúce. V súlade s § 213 ods. 2 O.s.p. mal preto vyzvať účastníkov konania, aby sa k ich možnému použitiu vyjadrili. Zo spisu ale vyplýva, že odvolací súd takto nepostupoval a žalobcovi nevytvoril procesnú možnosť vyjadriť sa k aplikácii predmetných ustanovení. Jeho procesný postup v dôsledku toho vykazuje znaky vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

1. 3. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch určených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami a povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď napríklad nálezy II. ÚS 14/2001 a III. ÚS 171/2006). Obsahom práva na súdnu ochranu v rámci spravodlivého procesu je i právo účastníka občianskeho súdneho konania, aby sa jeho vec, ak to zákon pripúšťa, prejedнала v dvojinštančnom konaní.

V danom prípade súd prvého stupňa vychádzal z názoru, že nájomná zmluva je v celom rozsahu platný právny úkon a že v konaní boli preukázané všetky predpoklady vzniku občianskoprávnej zodpovednosti žalovanej za škodu [t.j. protiprávny úkon žalovanej spočívajúci v nerešpektovaní povinnosti riadne odovzdať predmet nájmu nájomcovi, škoda (ušlý zisk žalobcu) a príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom žalovanej a škodou

(ušlým ziskom) žalobcu]. Odvolací súd v porovnaní so súdom prvého stupňa založil svoj rozsudok na odlišnom právnom závere, že nájomná zmluva je (sčasti) absolútne neplatný právny úkon z dôvodu počiatočnej nemožnosti plnenia (§ 37 ods. 2 v spojení s § 41 Občianskeho zákonníka), ktoré bolo dohodnuté jej účastníkmi v čl. I. ods. 1 písm. f/ nájomnej zmluvy.

So zreteľom na priebeh konania na súde prvého stupňa, jeho výsledky a tiež obsah odvolania žalovanej bolo legitímne očakávanie žalobcu, že v odvolacom konaní bude posudzovaná správnosť dôvodov vedúcich k vyhoveniu žalobe, resp. opodstatnenosť odvolacích námietok (žalovaná namietala, že žalobca pri prevzatí predmetu nájmu 27. januára 2001 prevzal trhovisko ako celok, bol si vedomý zmeny v počte odovzdaných kioskov E., k tejto zmene nemal výhrady, nedomáhal sa úpravy ceny nájmu, nevyužil možnosť postaviť si na trhovisku akýkoľvek iný stánok a zvýšiť tým svoj zisk, nepreukázal záujem niektorého z trhovníkov o podnájom kiosku E. a súd nesprávne vyriešil otázku čiastočného premlčania práva na náhradu škody). Odvolací súd ale pristúpil k riešeniu inej, dovtedy nenastolenej otázky, a dospel k záveru o čiastočnej neplatnosti nájomnej zmluvy z dôvodu počiatočnej právnej nemožnosti dohodnutého plnenia (§ 37 ods. 2 v spojení s § 41 Občianskeho zákonníka). Tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie (z pohľadu priebehu a výsledkov prvostupňového konania) „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, bolo žalobcovi odňaté právo domáhať sa preskúmania správnosti (novo zaujatého) právneho názoru na inštančne vyššom súde. Odvolací súd vyvodil svoj (iný) právny záver zo skutočností, ktoré súd prvého stupňa osobitne právne nevyhodnocoval; žalobca sa v dôsledku toho k (iným) právnym záverom odvolacieho súdu ani nemal možnosť vyjadriť a predložiť prípadne aj také dôkazy, ktoré sa z hľadiska dovtedajších právnych záverov súdu prvého stupňa nejavili významnými, avšak z hľadiska právnych záverov odvolacieho súdu boli rozhodujúce. Ak odvolací súd pri posúdení skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa dospel k iným právnym záverom, mal rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Pokiaľ tak odvolací súd nepostupoval, znemožnil žalobcovi realizáciu jeho procesných práv. Opodstatnená je preto námietka žalobcu, že v odvolacom konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

2. Dovolateľ (bez bližšej špecifikácie) namietol, že v konaní došlo tiež k tzv. inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zo spisu však nevyplýva, že by v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k takejto procesnej vade.

3. Žalobca v dovolaní uviedol aj to, že napadnutý zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V dovolacom konaní po zistení existencie procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., so zreteľom na ktorú musí byť napadnuté rozhodnutie v každom prípade zrušené, nebol daný dôvod na skúmanie opodstatnenosti námietky žalobcu, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Z dôvodov uvedených vyššie (viď 1.2. a 1.3.) dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ opodstatnene namieta existenciu dovolacieho dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na to rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. júla 2010

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková